

Avrupa ile Bütünleşme Sürecinde İspanya'nın Ortadoğu Politikası

Ayşe Aslıhan Çelenk*

Giriş

1986 yılında Avrupa Birliği'ne katılan İspanya, 711–1492 yılları arasında İslam uygarlığının merkezlerinden biri olmuştur. Endülüs Emevileri ile başlayan İslam uygarlığı, 1492 yılında Gırnata'nın Aragon-Kastilya Krallığı tarafından ele geçirilmesi ile son bulmuştur. Sekiz yüzyıla yakın süren bu İslam etkisi, İspanya'nın Ortadoğu politikasının şekillenmesinde önemli rol oynayan faktörlerden biridir.

İspanya'nın Ortadoğu politikasını şekillendiren bir diğer faktör, ülkenin Avrupa'nın politik coğrafyası içindeki konumudur. 1873 yılında ilk kez cumhuriyet idaresi ile tanışan İspanya'nın bu tecrübesi kısa sürmüş ve Birinci Dünya Savaşı sonrasında ülke General Primoderivera tarafından diktatörlükle yönetilmeye başlanmıştır.¹ 1931 yılında ikinci kez cumhuriyet idaresine geçen İspanya'da 1936 seçimlerini sol partinin kazanması sonucunda iç savaş çıkmış ve ülke 1939–1975 yılları arasında, bu kez General Franco'nun idaresi altında diktatörlük rejimi ile yönetilmiştir. İspanya'da yaşanan bu iç karışıklıklar, ülkenin İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'nın ve dünyanın yeniden yapılanması sürecinde etkin olarak yer almasına yol açmıştır. Avrupa siyasetinin dışında kalan İspanya yüzünü Ortadoğu'ya dönmüş ve Arap ülkeleri ile yakın ilişkiler kurmuştur.

İspanya'nın 1980'lerin başında Avrupa'yla bir bütünleşme sürecine girmesi de ülkenin Ortadoğu politikası üzerinde belirleyici olmuştur. İspanya'nın Avrupa'dan izolasyonunu sona erdirmeye yönelik ilk adım, 1975'te General Franco'nun ölümü üzerine ülkede ilk kez seçimlerin yapılması ve demokrasiye geçiş sürecinin başlaması olmuştur. Ülkenin 1986 yılında Avrupa

* Öğretim Görevlisi, Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü